

นโยบายตัวแบบนำร่องเพื่อการพัฒนาด้านการค้าชายแดน
อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว
ภายใต้บริบทประชาคมอาเซียน

PILOT POLICY FOR THE DEVELOPMENT
OF THE ARANYAPRATHET BORDER TRADE SRAKAEW PROVINCE
TO BE A SPECIAL ECONOMIC ZONE
SRAKAEW PROVINCE UNDER THE ASEAN COMMUNITY

วิชยานนท์ สุทธิโส*

Wichyanont Sutthaso*

สาขาวิชาการพัฒนาลังคมเมือง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ประเทศไทย

Department of Urban Development Faculty of Humanities and Social Sciences

Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

swichy.sutthaso@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ศักยภาพด้านต่าง ๆ ของพื้นที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในการที่จะพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 2. เพื่อสร้างและนำเสนอ นโยบายตัวแบบนำร่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้วเพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนการวิจัยเป็นการวิจัย แบบผสมผสาน ด้วยวิธีการ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) จากข้อมูลทุกส่วนของการศึกษา และการวิเคราะห์ TOWS MATRIX Analysis แล้วจัดทำร่างเพื่อสร้างนโยบายตัวแบบนำร่องเพื่อการพัฒนาด้านการค้าชายแดนอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ภายใต้บริบทประชาคมอาเซียนจากการศึกษาพบว่า จังหวัดสระแก้วมีศักยภาพในเรื่องของการยกระดับทักษะฝีมือแรงงานและทักษะด้านภาษา เพื่อเตรียมความพร้อม ของแรงงานไทยเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล การกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ เพื่อป้องกันสินค้าและบริการนำเข้าที่ไม่ได้คุณภาพ การกำหนดนโยบายระดับจังหวัด จังหวัดสระแก้ว ได้กำหนด นโยบายระดับจังหวัด ซึ่งเป็นวาระงานเร่งด่วนของจังหวัด นโยบายที่ได้จากผลการศึกษาครั้งนี้ นโยบายที่ 1 การพัฒนา ศักยภาพ และการเตรียมความพร้อมของจังหวัดสระแก้วเพื่อการก้าวสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว นโยบายที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาด้านความร่วมมือเพื่อพัฒนาและยกระดับการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนนโยบายที่ 3 สร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับ

เขตเศรษฐกิจพิเศษให้มีความน่าลงทุน มีความทันสมัยและเป็นสากลนโยบายที่ 4 การพัฒนาปัจจัยเกื้อหนุนในการพัฒนาและยกระดับในการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างเป็นระบบและครอบคลุมเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสากล

คำสำคัญ: นโยบายตัวแบบนำร่อง เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the potential of Aranyaprathet district. Srakaew province to develop a special economic zone for the ASEAN community. 2. To create and present a pilot economic zone policy. Research is a hybrid of EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research), swot analysis of all aspects of the study. Tows matrix analysis and drafting a pilot policy for the development of the Aranyaprathet border gate. Srakaew province to be a special economic zone. Srakaew province the study found that Sa-Kaeo has the potential to upgrade its skills, labor skills and language skills. To prepare Thai workers into the labor market in ASEAN region, strengthening both public and private institutions to internationally accepted standards. Determining basic standards of quality of goods and services. To protect products and services that are not quality. Provincial policy formulation Sa-Kaew province the provincial policy. This is the urgent agenda of the province. Policy 1: Sa-Kaew provincial development and preparedness for Sa-Kaew special economic zone policy 2: promote and develop the cooperation to develop and upgrade the region. Policy on creating and developing a cooperative network. The title of the special economic zone with investment attractiveness. Policy 4: development of support factors for the development and upgrading of special economic zones in a systematic and comprehensive way to prepare for global change.

Keyword: Pilot Policy, Special Economic Zone

บทนำ

การค้าระหว่างประเทศเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ เป็นกิจกรรมที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว การค้าระหว่างประเทศจึงเป็นแหล่งสร้างงาน การจ้างงานสร้างรายได้ การกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ถือเป็นแหล่งรายได้สำคัญที่นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศไทย อีกทั้งยังมีส่วนกระตุ้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ในระดับท้องถิ่นหรือชุมชน ที่เป็นผลมาจากการค้าระหว่างประเทศ ที่ทำให้คนในท้องถิ่นมีงานทำเพิ่มมากขึ้น (Sutthaso, 2016) หลายประเทศจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศในทุกกระดับสำหรับการค้าของประเทศไทยมีการขยายตัวทางการค้าเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะเขตการค้าชายแดนที่มีความตื่นตัวทางการค้าและมีการเตรียมความพร้อมที่จะเปิดเขตการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียนให้มี

ความสะดวกและง่ายต่อการค้ามากขึ้น ซึ่งมูลค่ารวมของการค้าชายแดนของประเทศไทยมีมูลค่ามากกว่า 560,000 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2556 เป็นจำนวนมากกว่า 5% ในช่วงเวลาเดียวกัน คือตั้งแต่เดือนมกราคม - เดือนกรกฎาคม (www.bts.dft.go.th) จึงทำให้เห็นถึงแนวโน้มในภาพรวมของเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนที่ภายหลังจากการประกาศให้รวมกลุ่มประชาคมอาเซียนทำให้ประชาชนในเขตและที่อยู่ติดกับเขตการค้าชายแดนมีความตื่นตัวทางการค้าและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการขยายตัวของเขตการค้าชายแดนมากยิ่งขึ้นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการขนส่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยภาครัฐได้มีการร่างกฎหมายเขตเศรษฐกิจชายแดน โดยวัตถุประสงค์สำคัญจะเป็นการใช้ประโยชน์พื้นที่ตามตะเข็บของชายแดน ซึ่งประเทศไทยมีชายแดนติดต่อกับหลายประเทศ ได้แก่พม่า, ลาว, กัมพูชาซึ่งหากรวมภาคใต้ก็จะมีมาเลเซีย โดยเหตุผลสำคัญประเทศไทยต้องการพัฒนาพื้นที่เขตลงทุนอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมเขตเศรษฐกิจชายแดนกลายเป็นประเด็นในปัจจุบันนี้เนื่องจากรัฐบาลต้องการให้มีการส่งเสริมการลงทุนจากประเทศเพื่อนบ้าน หรือจากนักลงทุนต่างชาติ รวมทั้งนักลงทุนท้องถิ่นให้มาลงทุนในบริเวณพื้นที่ซึ่งรัฐบาลจะจัดสรร ตามตะเข็บชายแดน โดยการใช้แรงงานต่างด้าวที่จะสามารถเข้ามาทำงานได้แบบเข้าไปเย็นกลับ อีกทั้งจะสามารถนำเข้าวัตถุดิบและส่งออกได้โดยเสรี นอกจากนี้จะเป็นแหล่งรองรับการเคลื่อนย้ายฐานการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงาน (Labour Incentive) และอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้าน (Therachai, 2559, Interview)

รัฐบาลกำหนดแนวทางนโยบายในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในหลายพื้นที่ของประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนและเพื่อเร่งรัดความเจริญ

ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ ในพื้นที่ที่ใกล้กับประเทศเพื่อนบ้าน และในบรรดาเขตเศรษฐกิจพิเศษเหล่านี้ เห็นที่จะต้องจับตาเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วอย่างใกล้ชิด ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลกำลังวางแผนการจัดตั้งสนามบินขึ้นที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว หลังจากการสร้างถนนหนทางและเส้นทางรถไฟพุ่งเข้าสระแก้ว รวมทั้งการขยายเส้นทางจากสระแก้วไปยังท่าเรือน้ำลึกและสนามบินหลักของประเทศทั้งสุวรรณภูมิและอุตะภาการดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว จะต้องดำเนินการ 2 เรื่อง คือ 1) การเปิดด่านชายแดนแห่งใหม่ เพื่อลดความแออัดของจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ ที่มีความคับแคบเพื่อรองรับการนำเข้าและส่งออกสินค้า 2) การส่งเสริมการค้า การลงทุน และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนสระแก้วดีขึ้น ด้วยการนำผลผลิตทางการเกษตรที่มีอยู่ในจังหวัดทั้งข้าว ข้าวโพด อ้อย และมันสำปะหลัง มาแปรรูปส่งออกเป็นช่องทางระบายสินค้าเกษตรในจังหวัด ประกอบกับจังหวัดได้ส่งเสริมนโยบายตามวิสัยทัศน์ “ถิ่นพืชพลังงาน” ถ้ามีโรงงานอุตสาหกรรมมาตั้งในพื้นที่ก็สามารถต่อยอดได้

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมจากการศึกษาข้อมูลจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะพัฒนาเขตพื้นที่การค้าชายแดนเพื่อเป็นเขตการค้าชายแดนที่มีศักยภาพในการค้าการลงทุนเพื่อเป็นการส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศอีกทั้งเป็นการพัฒนาศักยภาพของสถานประกอบการ เป็นการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานราชการ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มเขตการค้าชายแดนได้เตรียมการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาแนวทางเขตพื้นที่การค้าชายแดนและเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนของประเทศไทยและการเปิดเสรีการค้าที่กำลังจะมาถึงในปี พ.ศ. 2558

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและนำเสนอกรอบนโยบายตัวแบบนำร่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้วเพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงศักยภาพของเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว เพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
2. ได้นำเสนอจัดทำนโยบายตัวแบบนำร่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว เพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาถึงนโยบายตัวแบบนำร่องเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วและบริบททั่วไปของเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ในการศึกษาคือจังหวัดสระแก้ว

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

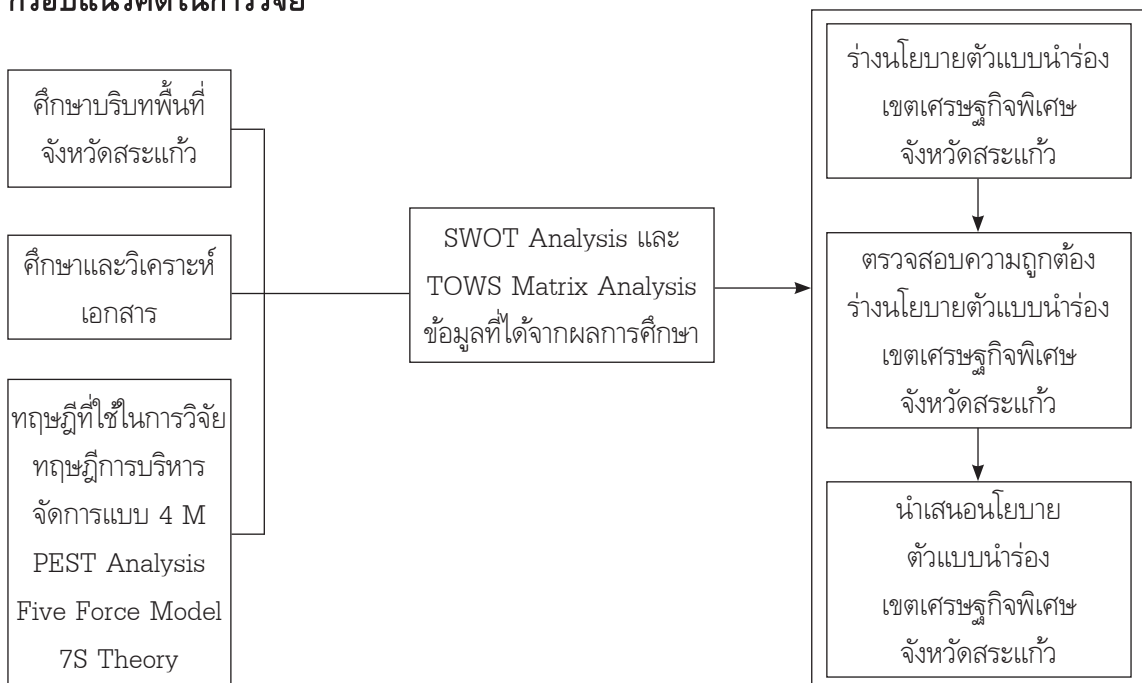
1. กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องต่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว โดยการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

2. กลุ่มนักวิชาการ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนในการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และกิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ

3. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว ศาลากลาง ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เทศบาลเมืองอรัญประเทศ เป็นต้น ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนในการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และกิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ

ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ตุลาคม 2559 - ตุลาคม 2560

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

เป็นการจัดเตรียมโครงการตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ เตรียมโครงการศึกษาวิจัย ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างยุทธศาสตร์ แนวคิดเรื่องประชาคมอาเซียน แนวคิดเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ ข้อมูลเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ และวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย บทความการวิจัย รายงานของหน่วยงานต่าง ๆ วิทยานิพนธ์ วารสาร ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อมาจัดทำโครงการวิจัย

วิธีดำเนินการ

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาภาพในอนาคตของเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว เพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เกี่ยวข้อง โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินยุทธศาสตร์ในเรื่องของเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้วเพื่อให้เข้าสู่กรอบประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ คือ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสำหรับใช้เป็นแนวทางการศึกษาภาพในอนาคตของเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้วที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของอาเซียนศึกษา โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร เพื่อนำมาใช้ในการสร้างและสรุปเป็นแนวทางการศึกษาอนาคตภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับบริบทของเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ภายใต้บริบทอาเซียน ในทศวรรษหน้าตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยเน้น

ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Pattern Matching) กับแนวความคิดความเป็นองค์การนวัตกรรมพร้อมทั้งใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation)

สำหรับการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ (Valid and Reliable) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการหาข้อมูลจากหลายฝ่ายหรือใช้วิธีการหลายวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นเดียวกัน จนกระทั่งได้ความคิดหรือข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นหรือเรื่องนั้น ๆ ออกมา (Share Subjectivity) ตามที่คนส่วนใหญ่เข้าใจหรือรู้สึกกล่าวโดยสรุปสำหรับวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการตรวจสอบข้อมูล ได้แก่ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) และ 3) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) (Denzin, 1978)

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ นั้นว่ามีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

สำหรับวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 แหล่งเวลา กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่

1.2 แหล่งสถานที่ กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่

1.3 แหล่งบุคคล กล่าวคือ ถ้าผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือจะเน้นการตรวจสอบว่าถ้ามีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแล้ว ข้อมูลที่ได้มาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ถ้าผู้วิจัยพบว่า ไม่ว่าจะนำทฤษฎีใดมาใช้ ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ จะเน้นการใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อรวบรวมข้อมูลในประเด็นหรือเรื่องเดียวกันถ้าผู้วิจัยพบว่า ไม่ว่าจะใช้วิธีการใดในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ การสังเกตและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดกรอบการวิจัยภายใต้การทบทวนวรรณกรรม และการศึกษาบริบททั่วไปของพื้นที่ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือหลักในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดพัฒนาเป็นแบบสอบถาม ให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และปรับปรุงตามคำแนะนำ ก่อนจะนำไปใช้ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ได้ขอบข่ายของการวิจัย

2. รวบรวมข้อคิดเห็น คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบ EDFR มาสร้างและพัฒนาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) และนำไปให้ผู้ทรง

คุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item of Objective Congruency Index) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.80 และเมื่อปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิหลังจากนั้นจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาประเมินเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างนโยบายและ จัดทำยุทธศาสตร์เขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ภายใต้บริบทประชาคมอาเซียน

4. นำข้อสรุปที่ได้จากข้อมูลทุกส่วนแล้วนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคด้วยเทคนิควิธี SWOT Analysis โดยศึกษาร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก ด้วยการใช้เทคนิค TOWS Matrix Analysis และนำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของเขตการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสระแก้ว

5. นำเสนอกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาเขตการค้าชายแดนอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและภายนอกด้วยเทคนิค TOWS Matrix Analysis

6. จัดทำรายงานการวิจัยเรื่องนโยบายตัวแบบนำร่องเพื่อการพัฒนาด้านการค้าชายแดนอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ภายใต้บริบทประชาคมอาเซียน

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คนที่มีความเกี่ยวข้องกับนโยบายหรือยุทธศาสตร์เขตเศรษฐกิจพิเศษ ในระดับต่าง ๆ โดยผู้วิจัยกำหนดดังนี้

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว
2. รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว จำนวน 3 คน
3. ศาลากลาง จังหวัดสระแก้ว

4. นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองอรัญประเทศ
5. ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจำนวน 5 คน
6. ปกครอง จังหวัดสระแก้ว
7. ขนส่งจังหวัดสระแก้ว
8. ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจ 2 คน
9. ผู้เชี่ยวชาญด้านอาเซียน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1.1 ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือการวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง ด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเด็นคำถาม ข้อย่อว่าสอดคล้องกับประเด็นหลัก และวัตถุประสงค์รวมหรือไม่และนำไปหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

1.2 ปรับปรุงประเด็นคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ตรวจสอบเพื่อให้มีความสอดคล้องกับแนวทางการศึกษา

EDFR รอบที่ 2 (แบบสอบถามรอบที่ 1)

แบบสอบถามในการทำ EDFR รอบที่ 2 ถูกออกแบบและสร้างขึ้นจากการรวบรวมประเด็นต่าง ๆ จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสัมภาษณ์รอบแรก โดยการถอดเทป การสัมภาษณ์ของแต่ละคนจากการสัมภาษณ์ โดยพยายามรวบรวมความคิดเห็นแต่ละเรื่องให้มากที่สุด ทำการรวบรวมแนวคิดที่สำคัญและตรงกับขอบเขตของการวิจัยของแต่ละคนแยกตามด้าน รวบรวมแนวคิดที่คล้ายคลึงกัน ในแต่ละด้านมาจัดเรียงให้อยู่กลุ่มเดียวกัน ส่วนที่ซ้ำซ้อนให้ตัดออกไป นำข้อมูลที่ได้สร้างแบบสอบถามชนิดมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมความสอดคล้อง ภาษา ตลอดจนความแตกต่างตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ แล้วนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาว่าครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การวิจัยและทำการปรับปรุงแก้ไขให้

เหมาะสมเพื่อนำไปใช้กับผู้เชี่ยวชาญ โดยแบ่งการตอบเป็นส่วนของอนาคตภาพด้านนโยบายภายใต้บริบทประชาคมอาเซียนโดยแบ่งเป็นอนาคตภาพทางบก และอนาคตภาพทางลพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับอนาคตภาพ เพื่อสร้างนโยบายตัวแบบนำร่องเพื่อการพัฒนาด้านการค้าชายแดนอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ภายใต้บริบทประชาคมอาเซียน

ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหา จำแนก จัดเป็นกลุ่มแนวโน้มเหตุการณ์ จำนวน 5 ด้าน สร้างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับอนาคตภาพนโยบายตัวแบบนำร่องเพื่อการพัฒนาด้านการค้าชายแดนอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ภายใต้บริบทประชาคมอาเซียน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ตามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ช่วงคะแนน โดยให้ค่าน้ำหนักความเป็นไปได้ของแนวโน้มเหตุการณ์แต่ละข้อ ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในการทำงาน ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษาสูงสุด และสังกัด ที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แนวโน้มสภาพบริบทในอนาคตของนโยบายตัวแบบนำร่องเพื่อการพัฒนาด้านการค้าชายแดนอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ภายใต้บริบทประชาคมอาเซียน ในด้านต่าง ๆ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มัธยฐานเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากที่สุด

มัธยฐานเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก

มัธยฐานเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง

มัธยฐานเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อย

มัธยฐานเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพและความสอดคล้องในด้าน ประเด็นเนื้อหา สารและองค์ประกอบของแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item of Objective Congruency Index) โดยค่าดัชนี ความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 0.80 และเมื่อปรับปรุง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

2. ปรับปรุงประเด็นคำถามตามข้อเสนอแนะ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบเพื่อให้ได้แบบสอบถาม ที่เป็นคุณภาพและเป็นปรนัยเหมาะสมกับการศึกษา ครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามกลับมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ พื้นฐาน เพื่อทำการจำแนกข้อมูลหา จินตภาพ (Consensus) ในคำตอบที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของกลุ่ม

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้วควรมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็น การสร้างศักยภาพในการรองรับการพัฒนาสู่การเป็น เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเด็นหลัก ๆ รวม 3 ประการ ดังนี้

1. การยกระดับทักษะฝีมือแรงงานและทักษะ ด้านภาษา เพื่อเตรียมความพร้อมของแรงงานไทยเข้าสู่

ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน

2. การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบัน การศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ในระดับสากล

3. การกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของ คุณภาพสินค้าและบริการ เพื่อป้องกันสินค้าและบริการ นำเข้าที่ไม่ได้คุณภาพ การกำหนดนโยบายระดับจังหวัด จังหวัดสระแก้ว ได้กำหนดนโยบายระดับจังหวัด ซึ่งเป็น วาระงานเร่งด่วนของจังหวัด

จากการศึกษาซึ่งใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการ ศึกษาบริบทภายในและภายนอกของเขตการค้าชายแดน ไทย-กัมพูชา การใช้เทคนิคการศึกษานาถภาพด้วย วิธี EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและ ข้อจำกัด (SWOT Analysis) ผลการศึกษาและการ วิเคราะห์ TOWS MATRIX Analysis ในการหา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน เพื่อนำมายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตการค้าชายแดน ไทย-กัมพูชา ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้พบว่า มี ยุทธศาสตร์ ในเขตการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งเป็นนโยบาย เชิงรุก 2 นโยบายและนโยบายเชิงรับ 2 นโยบายดังนี้ นโยบายเชิงรุก ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพโครงสร้าง พื้นฐานและสร้างความร่วมมือทางการค้า การลงทุน และเศรษฐกิจอย่างเต็มรูปแบบทั้งในและนอกกลุ่ม ประชาคมอาเซียน นโยบายการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการพัฒนาและยกระดับการค้าการลงทุน ภายใต้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมอย่าง ยั่งยืน และนโยบายเชิงรับคือนโยบายการสร้างและ พัฒนาเครือข่ายความร่วมมืออย่างบูรณาการและ พัฒนาการลงทุนภาคธุรกิจอย่างสร้างสรรค์และมั่นคง นโยบายการพัฒนาการลงทุนและพัฒนาปัจจัยเกื้อหนุน การลงทุนอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การยกระดับในการ เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการค้าการลงทุนอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง นโยบายตัวแบบนำร่องเพื่อการพัฒนาด้านการค้าชายแดนอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ภายใต้บริบทประชาคมอาเซียน จากการศึกษาบริบทภายในและภายนอกของจังหวัดสระแก้วภายใต้บริบทประชาคมอาเซียนพบว่า

การยกระดับทักษะฝีมือแรงงานและทักษะด้านภาษา เพื่อเตรียมความพร้อมของแรงงานไทยเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลและการกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ เพื่อป้องกันสินค้าและบริการนำเข้าที่ไม่ได้คุณภาพ การกำหนดนโยบายระดับจังหวัด จังหวัดสระแก้ว ได้กำหนดนโยบายระดับจังหวัด ซึ่งเป็นวาระงานเร่งด่วนของจังหวัดนั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ แฮร์บิสันและมายเออร์ (Harbison and Myers, 1964, อ้างถึงใน Yoopakdee, 2539) กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ทักษะและความสามารถของประชาชนทุกคนในสังคม ในแง่ของเศรษฐศาสตร์อธิบายได้ว่าเป็นการสะสมทุนมนุษย์ (Human Capital) และมีผลต่อการลงทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจในแง่ของการเมืองการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ช่วยเตรียมประชาชนให้เป็นผู้พร้อมเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและในแง่ของวัฒนธรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ช่วยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น สุขสมบูรณ์มากขึ้น ไม่ถูกตีกรอบโดยประเพณีกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นการเปิดทางไปสู่ความทันสมัย (Modernization) ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาที่จะทำให้เกิดผลดีนั้น ต้องเริ่มจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บนความจำเป็นหรือความต้องการพื้นฐานก่อนเพื่อเป็นการเพิ่มและพัฒนาศักยภาพต้นทุนของการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้ว จึงค่อยพัฒนาด้านเศรษฐกิจควบคู่กันไปจึงจะเกิดผลดี เพราะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น นับว่าเป็นการลงทุน

ในระยะยาวที่มีความคุ้มค่าอันจะส่งผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้านและอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาเรื่องนโยบายตัวแบบนำร่องเพื่อการพัฒนาด้านการค้าชายแดนอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ภายใต้บริบทประชาคมอาเซียน พบว่า นโยบายของรัฐบาลที่สั่งการให้จังหวัดสระแก้วดำเนินการกับนโยบายจากผลการศึกษามีความใกล้เคียงกันเพียงบางประเด็นเพื่อให้จังหวัดสระแก้ว มีแนวทางในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านการค้าชัดเจนมากขึ้นจังหวัดสระแก้วต้องมีการปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินนโยบายเพื่อลดขั้นตอนการทำงานเพื่อให้มีความรวดเร็ว ทันสมัยและเป็นรูปธรรมสามารถที่จะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่บริบทประชาคมอาเซียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อนำไปสู่ความเป็นสากล

2. การวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาข้อมูลในระหว่างปี พ.ศ. 2560 - 2561 เมื่อช่วงเวลาผ่านไป ข้อมูลอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ อีกทั้งการศึกษาในครั้งนี้มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนซึ่งในรายละเอียดเนื้อหาจะมีความแตกต่างกันออกไปตามบริบทความรับผิดชอบ การนำข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้อ้างอิงกับประชาคมอาเซียนในเนื้อหาที่กั้นอื่น ๆ และมีบริบทของพื้นที่แตกต่างกัน ควรพิจารณาข้อจำกัดต่าง ๆ อย่างละเอียดและรอบคอบ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาด้านนโยบายแผนยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาด้านยุทธศาสตร์หรือนโยบายควรที่กำหนดเป็นรอบระยะเวลาที่แน่นอน หรือจัดทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบกับการพัฒนาประเทศที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย ยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ที่ใช้ในการดำเนินการที่แตกต่างไปจากเดิมเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

REFERENCES

- Sutthaso, W. (2016). **Development of policy recommendations of Phranakhon Rajabhat University.** Under the ASEAN context in the next decade. Doctoral dissertation Department of Education Development Silpakorn University. (in Thai)
- Theanchai, P. (2016). **Interview. Thai-Combodian bordertrade under the ASEAN Community,** November, 23, 2016.
- Yoopakdee, C. (2016). **Potential for human resource development in the case study: Thailand, Laos, and Vietnam.** Doctoral dissertation. Curriculum Research and Development Department of Technical Education College King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok.